

**Robi Kroflič:
POMEN UMETNOSTI V
INSTITUCIONALNI
PREDŠOLSKI VZGOJI:
(Vrtec Vodmat, 29. 1. 2008)**

Namen predavanja

- utemeljiti tezo o umetnosti kot eni od avtentičnih dejavnosti človeka, ki preko nje poznanji, materializira vednost o sebi in drugih...
- prikazati zgodovinske spremembe v utemeljevanju pomena umetnosti v splošni izobrazbi in različne argumente o njenem pomenu v obdobju pozne moderne
- razložiti razloge za pojmovanje umetnosti kot spodbude za razvoj identitete, pro-socialne naravnosti in etične odgovornosti ter osebne izpolnitve
- razložiti specifičen pomen umetniške izkušnje v predšolskem obdobju

Osrednja misel predavanja

»Umetnost lahko opredelimo kot obliko transformativne izkušnje in osebne izpolnitve, ker ima moč opisovanja najbolj temeljnih skrivnosti življenja in nam omogoča začeti dialog z drugostjo sočloveka, kakor tudi z drugostjo v jedru lastne osebnosti.«

(Kroflič, *Art in relational pedagogy*
(*Contemporary confirmation of otherness in education*), 2007 – v tisku)

Umetnost - avtentična izkušnja

- premik od univerzalnih kategorij človečnosti k vprašanju specifičnosti eksistence posameznika/ osebe
- bistvo filozofske zasnove koncepta avtentičnosti
- stranpoti filozofskega in globinsko psihološkega iskanja odgovora na vprašanje, kaj je izvor avtentičnosti v osebi
- premik k dialoškemu konceptu avtentičnosti:
“Bistvo avtentičnosti je v tem, da se vedno razvija v osebno vpletenih odnosih in pozitivno vpliva na razvoj normativne odgovornosti (kjer se razvijejo pro-socialni motivi, čeprav posameznik še ni zmožen etičnega razsojanja, izhajajočega iz kompleksnih etičnih načel), posledično pa tudi etične zavesti.”

Manifest odnosne pedagogike:

- odnos je resničnejši od ljudi in stvari, ki jih združuje;
- sebstvo je vozlišče v spletu mnogoterih prepletajočih odnosov; če iz spleta izvzamemo odnose, ne bomo našli nobenega sebstva. Ljudje nimamo odnosov; odnosi imajo nas;
- avtoriteta in védnost nista nekaj, kar posedujemo, ampak odnosa, ki zahtevata delovanje drugih;

- medčloveški odnosi obstajajo v in preko skupnih dejavnosti;
- odnosi so kompleksni; ne moremo jih opisati s posamično govorico. Da bi opisali odnos, moramo razviti tekst, ki združuje različne glasove;
- človeške besede in dejanja nimajo avtentičnega pomena; pomen vzpostavljajo le v kontekstu specifičnih odnosov;

- Poučevanje je grajenje vzgojnih odnosov. Cilje poučevanja in učinke učenja lahko opišemo kot specifične oblike odnosov do samega sebe, do ljudi, ki obkrožajo učenca, in do širšega sveta.
- Vzgojni odnos je drugačen od katerega koli drugega odnosa; njegova narava je prehodna. Vzgojni odnos obstaja zato, da učenca vključimo v širši splet odnosov, ki presegajo meje njega samega.
- Odnosi niso nujno dobri; medčloveška odnosnost ni etična vrednota. Prevlada je enako odnosna kot ljubezen.

Bingham, C. in Sidorkin, A. M. (ur.) (2004). *No Education Without Relation*. New York...:Peter Lang.

- pomen četrtega načela Manifesta:

Če medčloveški odnosi obstajajo v in preko skupnih dejavnosti, je ravno umetnost tista oblika skupne dejavnosti, ki vzpostavlja komunikacijo med umetnikom, občinstvom in umetniškim objektom kot »materializirano obliko vednosti«, »zamrznjeno potencialno komunikacijo«, »ključnim elementom kulture«

Pedagoški pomen umetnosti skozi zgodovino

- v Antiki se umetnost pojavi kot oblika kompleksnega izrekanja najglobljih eksistencialnih resnic in tvori jedro humanistične izobrazbe (*paideia*)
- hitro se pojavita *dva negativna tokova*:
 - *ožanje pojmovanja umetniške inspiracije in ustvarjalnosti, ki vse bolj uveljavlja apolinični moment in ukinja dionizično emocionalno vznesenost*
 - *z vidika uporabe umetnosti v vzgoji se izpostavi utilitaristični kriterij, ki pedagoško vrednost umetnine vse bolj veže na ideološko sporočilo (nauk oziroma moralko)*

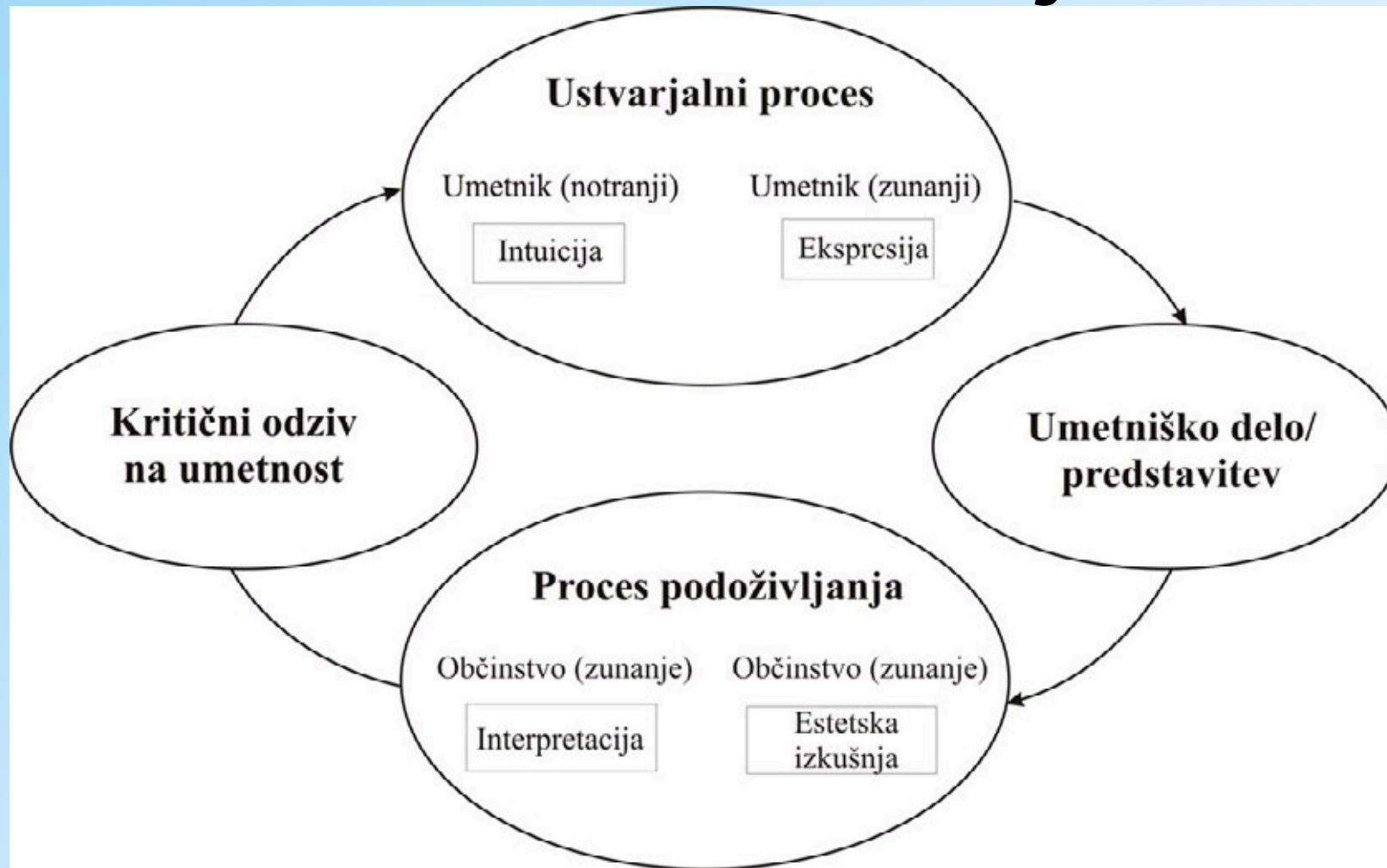
Iz zgodovinskega pregleda lahko izpeljemo hipotezo, da *moramo ob sprejetju ideje o pomenu umetnosti za razvoj otrokove človečnosti temeljito spremeniti naše antropološke koncepte o razvoju morale in identitete, da bi se umetnost v pozni moderni lahko ponovno uveljavila v vsej celovitosti in zaradi pomena njenih strukturnih kvalitet, ne pa le zaradi sporočilne vrednosti.*

multiple choice identity

Kako razložiti strukturo umetniške izkušnje?

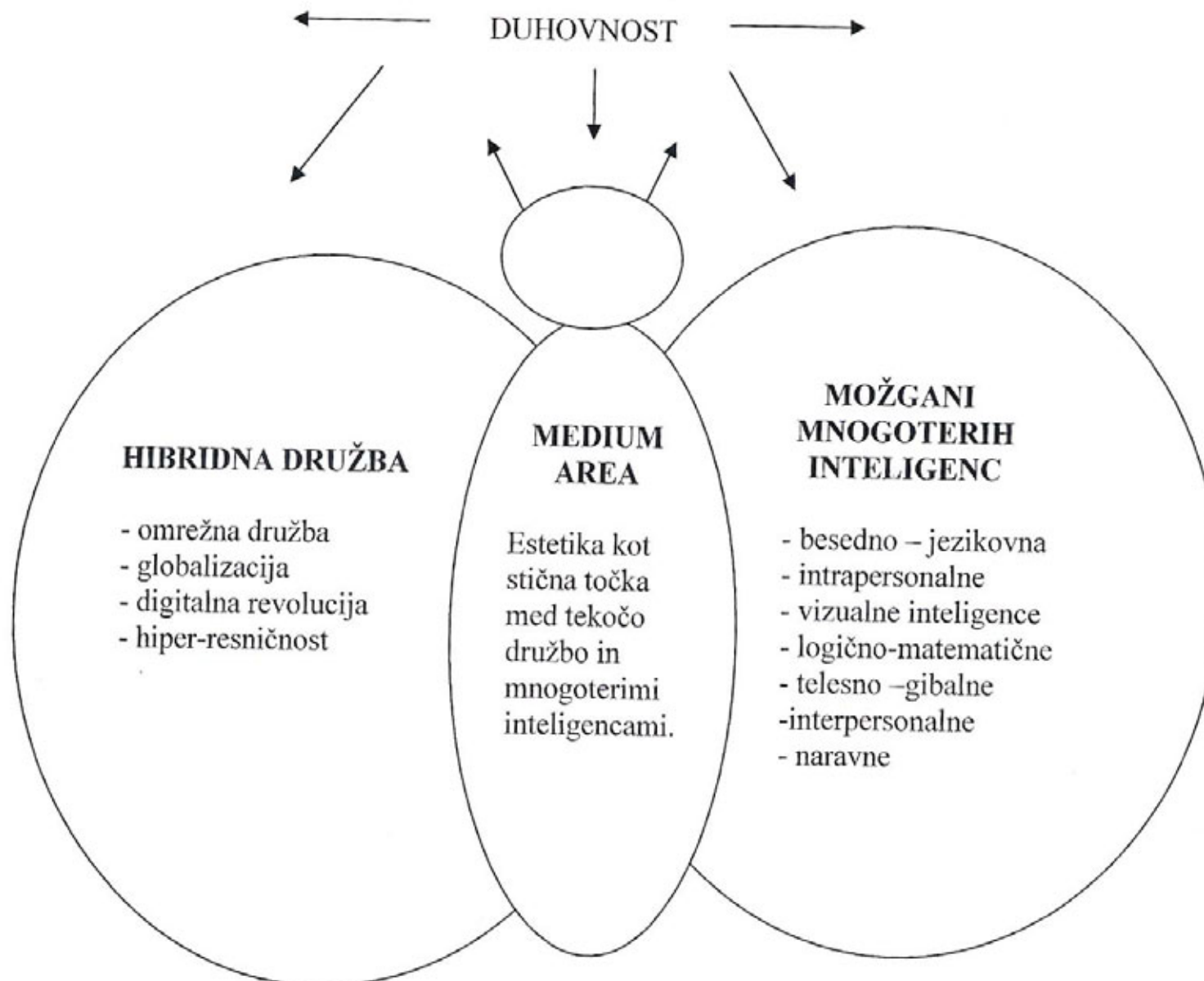

»...ljudi, ki prikličejo pomenske forme v eksistenco, ponavadi imenujemo umetniki, in vsakdo, ki je udeležen v tem procesu, je v trenutku vpletenosti umetnik.« (B. Reimer) V okvirih teorije vzgoje to preprosto pomeni, da se vsakdo, ki je udeležen v doživljanju umetnine, pa naj gre za ustvarjanje, poustvarjanje ali zgolj vživljanje v umetniško stvaritev, nahaja v območju umetniške izkušnje.

Umetnina je nekakšen most med zavestjo umetnika (soustvarjalca kulture) in odjemalca umetnine.

W. Kratsborn: glasba je manjkajoči člen med družbenim sistemom in sistemom naših možganov. Vizualizacija takega razmišljanja je grafični prikaz "Metuljev dotik":

Grafični prikaz »Metuljev dotik«

Umetniški ustvarjalni proces

- ena najbolj kompleksnih in skrivnostnih ter le deloma ozaveščenih dejavnosti človeške zavesti, ki sestoji iz intuicije in ekspresije:
 - *Intuicija* je visoko razvita zmožnost intenzivnega doživljanja sveta, ki vključuje tudi umetnikova subjektivna doživetja, je kultivirana občutljivost za opazovanje sveta
 - *Ekspresija* pa je ustvarjalni proces, neka vrsta prevoda, ne iz enega v drugi jezik, ampak iz enega v drugo eksistencialno stanje, iz receptivnega v kreativno, iz čisto senzornega v čisto reflektivno in kritično dejanje.

Proces podoživljanja

- vzporeden procesu ustvarjanja, saj je individualna izkušnja neposredna in zasebna, interpretacija pa je poskus, kako to intenzivno notranjo izkušnjo izraziti drugim.
- Za razliko od drugih oblik komunikacije umetnost komunicira preko neposredne izkušnje. Jedro našega odgovora na umetnino je neka vrsta močnega občutenja, podobnega občutenju lepote narave, ki je obogatena z refleksijo, kar pomeni, da estetska izkušnja umetnine ni pasivno opazovanje, ampak spodbuja radovednost, spraševanje in iskanje možne razlage.

Rajši kot da bi opisovala svet v neosebni, abstraktni ali matematični obliki, umetnost predstavlja ustvarjeno realnost, utemeljeno na mnogokrat presenetljivi in izvirni osebni perspektivi, ki vključuje celoto necenzuriranega človeškega življenja, vključujoč občutja, predstave in hrepenenja.

Ključni koncepti, s pomočjo katerih estetika in filozofija umetnosti pojasnjujeta notranji strukturni pomen umetnosti, so: *umetniška imaginacija*, *naracija*, *metafora*, dodamo pa jim lahko še dva koncepta, ki utemeljujeta transformativno moč umetnosti na ustvarjalca in odjemalca umetnine, *heteroglosijo* in *katarzo*.

Umetniška imaginacija

- sredstvo, s katerim dosežemo svet drugega na način, da se vživimo v »kot da« svetove, ki so jih ustvarili pisatelji, slikarji, kiparji, filmski režiserji, koreografi in skladatelji
- človeško moralno razumevanje je v osnovi imaginativno, metafora pa je eden od ključnih mehanizmov imaginativne kognicije

»Navade empatije in domneve vodijo k določeni vrsti državljanstva in k določenemu tipu skupnosti: takšni, ki kultivira simpatetično odzivnost na potrebe sočloveka in razume, kako socialne okoliščine formirajo te potrebe, ob tem pa spoštuje ločenost in zasebnost posameznika. To se zgodi zaradi načina, s katerim literarna imaginacija navdihuje močan občutek udeležенosti v usodi literarnih junakov in hkrati opredeljuje te značaje na način, da vsebujejo bogato notranje življenje, ki ni v celoti razvidno; v procesu doživljanja umetnine se bralec uči spoštovanja do skritih vsebin notranjega sveta junakov, uvidi njegov pomen za opredelitev bitja v polni človečnosti.«

(Nussbaum, *Kultiviranje humanosti*, str. 90)

Umetniška imaginacija

- *osvoboditvena imaginacija* - opis prodiranja v duševnost literarnega junaka in okoliščin zgodbe, ki junaka osvobajata stereotipnega zaznavanja in omogoči empatijo in sočutje
- *sočutna imaginacija* - »Sočutje vključuje prepoznanje, da je druga oseba (literarni junak) na nek način podobna nam samim, pretrpela pomembno bolečino ali nesrečo, zaradi katere je ne moremo, vsaj ne v celoti, kriviti.«
- Sočutje vključuje še občutek lastne ranljivosti, ki mi sporoča, da lahko v prihodnosti doživim podobno usodo kot literarni junak, zaradi česar se sproži naša pripravljenost do velikodušne podpore oziroma pomoči: »To bi lahko bil jaz in tako bi žele biti obravnavan tudi sam.«
- Izrazita vrednost sočutne imaginacije za današnji čas je povezana z empatičnim prepoznavanjem družbenih položajev drugačnih, odrinjenih, nevidnih oseb v globalnem svetu razlik.

Naracija

- Po zlomu racionalističnega prepričanja, da lahko etične dileme reduciramo na abstraktne dogodke, se kot realni medij kritičnega reševanja etičnih dilem vzpostavi zahteva po rekonstrukciji v njeni kontekstualni partikularnosti, ki omogoči razumevanje vzrokov in posledic (C. Gilligan).
- Zgodba v svoji narativni strukturi tako postane temeljni miselni mehanizem opisa akterja etične dileme in konteksta konfliktne situacije.
- Še posebej zgodbe, ki niso tendenciozne, ki jih torej zaznamuje »odprta naracija drame« in zato omogočajo »estetsko transgresijo institucionalno opredeljenih moralnih okov«, so ključni dejavnik etične refleksije in lahko po mnenju J. Winstona spodbudijo induktivno učenje.

Metafora

- Dobro lahko dobro vzremo le po nekem ovinku, preko metafore, zato je občudovanje lepote v umetnosti ali naravi najlažje dostopna duhovna izkušnja (I. Murdoch).
- Umetnost je s pomočjo imaginacije, naracije in metafore zmožna ustvariti »utelešene pomene« (Koopman), ki (nevidne) skrivnosti življenja prestavijo v vidno območje in s tem omogočijo transformativno doživetje in osebno izpolnitev.
- To transformativno doživetje ob gledanju tragedije je Aristotel poimenoval *katarza*, Bahtin *razkritje heterogolosije (mnogoglasja) ob pisanju polifoničnega romana*, Maslow *vrhunska izkušnja*, Csikszentmihalyi pa *flow* kot strukturni pogoj ustvarjalnega mišljenja.

multiple choice identity

Pomen umetnosti v pozni moderni

- Ključni koncepti postmoderne:
 - globalizacija
 - vrednote: *demokracija, pripoznanje (recognition) drugega kot drugačnega, odgovornost kot oblika spoštljivega odnosa do obličja drugega, graditev inkluzivne skupnosti*

- globalizacijski značaj projekta *Evropska identiteta mnogoterih izbir*:

W. Kratsborn: »Z delom na projektu se razlike med otroci/učenci/dijaki/študenti ne zmanjšujejo, ampak se povečuje njihovo zavedanje in strpno sprejemanje...«

Maria Pena, petnajstletne učenke iz Lizbone: »MCI projekt povezuje majhne drobne stvari v meni z drugim in z velikimi zadevami...«

Umetnost kot izpolnitev

Ontološki dokaz:

- Obstajata »čas za nekaj«, ki je po temeljni strukturi prazen, in če ga s čim ne zapolnimo, izkusimo dolgčas oziroma »prazen čas«; in pa »izpolnjen čas«, značilen za praznovanje, ki je Gadamerju metafora za umetniško izkušnjo. Občutek izpolnjenosti izhaja iz organske povezanosti akterja z dejavnostjo, kjer je vsak detajl združen s celoto, vsak del teži k osrednjemu pomenu.
- *Deweyev* koncept umetnosti kot izkušnje: Umetniška izkušnja mu pomeni izkusiti celostnost in samozadostnost, s tem da razjasni in intenzivira dogodke vsakodnevnih izkušenj.
- *Koopman*: pomen umetnosti počiva na naši popolni udeleženiosti od trenutka do trenutka, ko sprejemamo, ustvarjamo ali izvajamo umetniško dejanje.

Umetnost kot izpolnitev

Epistemološki dokaz:

- teza Ludvika Wittgensteina o bližini in transcendentni naravi jezikov etike, religiozne izkušnje in umetnosti, s pomočjo katerih lahko dosežemo določene dimenzije resnice, ki jih ne doseže analitični jezik znanosti.
- podobno tezo brani White, ki intrinzični pomen umetnosti utemeljuje na dejstvu, da umetniške izkušnje ne moremo oddeliti od etične kontemplacije, čeprav ne izberemo branja poezije kot estetskega objekta z *namenom*, da bomo reflektirali etično življenje.

Umetnost kot izpolnitev

Etični dokaz:

- velika stopnja konsenza o temeljnih etičnih vrednotah in/ oziroma načelih postmoderne:
- sprejetje drugačnosti in raznolikosti kot vrednote
- pripoznanje drugačnosti kot temeljno etično načelo
- spoštovanje drugačnosti in prizadevanje za vzajemno prilagajanje kot formo spoštljivega dialoga v inkluzivni skupnosti kot temeljno sredstvo rekognicije/pripoznanja
- umetnina nam še posebej s pomočjo katarzičnega distresa ob opazovanju tragične usode Drugega, z osvoboditveno in sočutno imaginacijo ter z odkritjem heteroglosije omogoča spoštljiv dostop do form sobivanja z Drugim

Umetnost kot izpolnitev

Psihološki dokaz:

- ideja o umetnosti kot avtentični izkušnji, ki človeku omogoča samo-izpolnitev, sovpada s koncepti:
 - doživetja (Veber, Gogala)
 - vrhunske izkušnje (*peak experience* – Maslow)
 - duhovnega toka (*flow* – Csikszentmihalyi)

»No, si sredi dela, izgubiš občutek za čas, si popolnoma navdušen, popolnoma ujet v svoje delo, na neki način si omamljen od možnosti, ki jih vidiš v tem delu. Če ta občutek postane premočan, vstaneš, saj je razburjenje premočno. Ne moreš nadaljevati dela, ne vidiš konca, saj ves čas skačeš pred sabo. Ideja je, da si tako nasičen z delom, da zate ne obstaja ne prihodnost ne preteklost, obstaja le podaljšana sedanost, v kateri ustvarjaš pomene.« (M. Strand)

Umetnost kot izpolnitev

Pragmatičen dokaz:

- koncept *flow* se danes uporablja v povezavi z jedrno refleksijo (*core reflection* – Korthagen) kot eden ključnih konceptov za zbujanje notranje motivacije za učenje ter angažiranega odnosa do dela kot osrednjega kriterija kakovostnega dela (Harwardski projekt *Goodwork*)

Specifičen pomen umetniške izkušnje v predšolskem obdobju

- Tezo o specifičnem pomenu umetniške izkušnje v predšolskem obdobju bom izpeljal:
- iz križanja/sinteze razvojne teorije Leva Vigotskega, estetske in epistemološke teorije o mnogoglasju in polifonični strukturi romana Mihaila Bahtina, ter Aristotelove teorije katarze
- na primeru ključnih idej koncepta Reggio Emilia
- na primeru slikovnega gradiva o umetnosti kot izhodišču pedagoškega pristopa projekta Evropska identiteta mnogoterih izbir

- naš *um skupaj z razsodnimi močmi* (kognitivne sheme, čustvovanje, vrednotenje, motivacija) je po Vigotskem *posredovan preko govora* (simbolne izmenjave z okoljem preko socialnih odnosov/komunikacije in praktične dejavnosti/eksperimentiranja z okolico)
- zato *skupaj z mentalnimi shemami usvajamo vse vidike konteksta kulture, ki je vedno pluralna*
- *velik del semiotičnega posredovanja (ki je preplet »pasivnega sprejemanja« in »aktivnih konstrukcij«) je neviden/avtomatiziran, zato naš um postaja središče drugosti v jedru našega sebstva*

- za nastanek drugosti v jedru naše osebnosti so po Vigotskem pomembni mnogi dejavniki:
 - **filogenetski razvoj**, ki razkriva, kaj je tisto, kar človeška bitja loči od drugih živali. Pri tem Vigotsky izpostavi uporabo orodij in znakov, še posebej psiholoških znakov in simbolov, vključujoč jezik;
 - **kulturne/historične analize**, ki skušajo razumeti vlogo, ki jo imajo v razvoju prakse posameznih kultur oz. določene kulturne skupine;
 - analizirati je potrebno tudi načine in poti, po katerih individualne značilnosti in sadovi individualne zgodovine vplivajo na razvoj. To je naloga t.i. **ontogenetskih analiz**;
 - **mikrogenetske analize** pa gredo v podrobnejšo razlago dejanskih procesov interakcije med posameznikom in okoljem, pri čemer upoštevajo medsebojno povezanost individualnih, medosebnih in socialno-kulturnih dejavnikov.

- *komunikacija, ni le orodje ponotranjanja govora/ pomenov, ampak tudi reprezentacij in izmenjav pomenov v službi popravljanja oz. dograjevanja mentalnih shem in občutij sebstva preko odnosov s kulturnimi vsebinami in preko socialnih stikov*
- *v teh procesih izmenjave se otrok vidi kot Drugega in preko reakcij drugega spoznava samega sebe*
- *vzgoja mora biti zato usmerjena v dialoškost, od tod pomen poslušanja kot temeljnega pedagoška orodja za otrokovo pripoznanje (rekognicijo) samega sebe, ki vključuje tako (samo)zavedanje kot (samo)potrditev v socialni sredini s pomočjo »pozitivnih«, četudi konfliktnih odzivov vrstnikov in odraslih pomembnih oseb*

multiple choice identity

- ta vloga je povezana z obema procesoma umetniške izkušnje – z aktivnim ustvarjanjem umetniške ekspresije kot s procesom sprejemanja in doživljanja umetniške ekspresije drugega
- vlogo umetniškega ustvarjanja kot oblike avtorefleksije/izgrajevanja sebstva opiše Bahtih s teorijo mnogoglasja in polifoničnega romana
- vlogo sprejemanja in doživljanja umetniške ekspresije pa razloži Aristotelov koncept katarze
- zato: umetnost kot ena oblik avtentičnega izražanja (pomemben delež stotih otrokovih jezikov) tvori enega osrednjih medijev razvoja človečnosti, identitete, sebstva,
- še posebej je pomembna za otroka, čigar analitični jezik/verbalni izraz/lingvistična inteligenca je še zelo okrnjena kognitivna struktura, kar je močno izpostavljeno v konceptu »otrokovih stotih jezikov« v Reggio Emiliji...

Pomen umetniške ekspresije in impresije za:

- identitetni razvoj:
 - umetniška ekspresija kot oblika pozunanjenja / materializacije predstave/podobe o sebi in/kor drugem
- socialni in moralni razvoj:
 - vživetje v usodo drugega, prepoznavanje odgovornosti do obličja Drugega in imaginativna zmožnost ustvarjanja pravičnih »kot da svetov«, ki je enako kot za umetnost značilna za konstrukcijo simbolne igre (Marjanovič-Umek);
 - umetnost kot medij sproščanja ponotranjenih frustracij – terapevtski vidik uporabe umetnosti (Bettelheim idr.)

Pomen umetniške ekspresije in impresije za:

- razvoj govora:
 - imaginativni svetovi spodbujajo širjenje jezikovnih zmožnosti, še posebej tistih kompleksnejših – metakognicije...
 - komentar lastnega likovnega izdelka – metaanaliza doživetja in komentar vrstnika - začetek »mini jedrne refleksije«
- razvoj miselnih kompetenc in metakognitivnih zmožnosti
 - »glasno izražanje misli« v simbolni igri/dramatizaciji je dokaz začetka ustvarjanja metakognicije in s tem otrokove teorije uma, ki je eden osrednjih generatorjev predstave o sebi in razvoja identitete...

Umetnosti v Reggio Emiliji

»Odnos je primarna povezovalna dimenzija našega sistema... Iščemo načine za podporo tistih socialnih izmenjav, ki boljše zagotavljajo pretok (*flow*) pričakovanj, konfliktov, sodelovanj, izbir... Med cilji našega proučevanja je tudi okrepiti otrokov občutek lastne identitete preko pripoznanja (*recognition*), ki ga omogočajo vrstniki in odrasli do te mere, da vsak lahko začuti zadosten občutek pripadnosti in samozaupanja, da je lahko udeležen v vrtčevskih aktivnostih. To je način, na katerega otrokom zagotavljamo širjenje komunikacijskih mrež ter obvladovanje in spoštovanje jezika v vseh nivojih in kontekstualnih rabah.«

(Malaguzzi, L. (1998))

Umetnosti v Reggio Emiliji

»Otroci so zmožni raziskovanja, odkrivanja, sprememb gledišča in mišljenja, in zaljubiti se v oblike in pomene, ki transformirajo njihovo osebnost. Zato ustvarjalnosti ne dojemamo kot sveto, izjemno lastnost, ampak kot nekaj, kar vznikaja iz vsakodnevnih izkušenj... Ustvarjalnost zahteva, da se povežeta *vrtec znanja* z *vtcem ekspresije* na način, da odpremo vrata stotim otroškim jezikom«

(Malaguzzi, L. (1998))

Umetnosti v Reggio Emiliji

Pomembno je, da otroci spoznajo, da je svet multipel in raznolik ter da lahko druge otroke odkrijemo ne le preko čustvenih odnosov prijateljstva, ampak tudi preko posredovanja, izmenjave in pogajanja o lastnih idejah. Zato so pomembni sodelovanje, določena etika (odgovornost do zagotavljanja stabilnosti in razvoja skupne dejavnosti), pa tudi kognitivni konflikti in pro-socialne emocije.

(Malaguzzi, L. (1998))

Umetnosti v Reggio Emiliji

Bistvo koncepta Reggio Emilia: raba jezikov upodabljajočih umetnosti kot orodja za konstruiranje mišljenja in čustvovanja v kontekstu holističnega poučevanja!

(Vecchi, V. (1998) The Role of the Atelerista (An Interview with Lella Gandini). V: *The Hundred Languages of Child* (ed. Edwards, c., Gandini, L. and Forman G.). Greenwich and London: Ablex Publishing Corporation, str. 139.)

Umetnosti v Reggio Emiliji

»Želja po iskanju smisla življenja in sebstva se rodi skupaj z otrokom. Zato govorimo o otroku, ki je kompetenten in močan..., o otroku, ki ga vidimo kot aktivnega subjekta... Za nas so ti pomeni, otrokove pojasnjujoče teorije izjemno pomembni za odkritje načinov, kako otrok misli, sprašuje in razlaga realnost...

Kakor za odrasle tudi za otroke razumeti pomeni biti zmožen razviti interpretativno teorijo, naracijo, ki daje pomen dogodkom in objektom v svetu. Naše teorije so začasne... in jih lahko nenehno spreminjamo; hkrati pa predstavljajo več kot zgolj idejo ali skupino idej. Morajo nas namreč zadovoljiti in prepričati, biti morajo uporabne in zadovoljiti naše intelektualne, afektivne in estetske potrebe (estetika znanja). Ko predstavljajo svet, naše teorije predstavljajo nas same...»

Umetnosti v Reggio Emiliji

“...Še več, če je mogoče, morajo naše teorije zadovoljiti in navdušiti tudi druge...
Naše teorije morajo poslušati drugi. To omogoči transformacijo sveta, ki je notranji in oseben, v skupni svet: moje znanje in identiteta sta ustvarjena tudi s posredovanjem drugega. Deljenje teorij je odgovor na (eksistencialno) negotovost in osamljenost...«

(Rinaldi, C. (2006). *In Dialogue with Reggio Emilia (Listening, researching and learning)*).

Umetnosti v Reggio Emiliji

Poslušanje je del dialoga, zato lahko Reggio Emilia opišemo kot prostor transformacijskega dialoga; »...dialoga, ki lahko spremeni naš odnos in s tem na določen način tudi naše poklicne in skupinske identitete. Namesto da bi uporabili »hierarhični pristop« z vnaprejšnjo opredelitvijo pravil, etik in praks, zavezujočih za vse vpletene, smo se premaknili v sfero delovanja, v katerem se otroci in odrasli, kakor se zdi, uspešno spopadajo s problemi učenja v kontekstu mnogoterih perspektiv in konfliktov...«

(Rinaldi, C. (2006))

Umetnosti v Reggio Emiliji

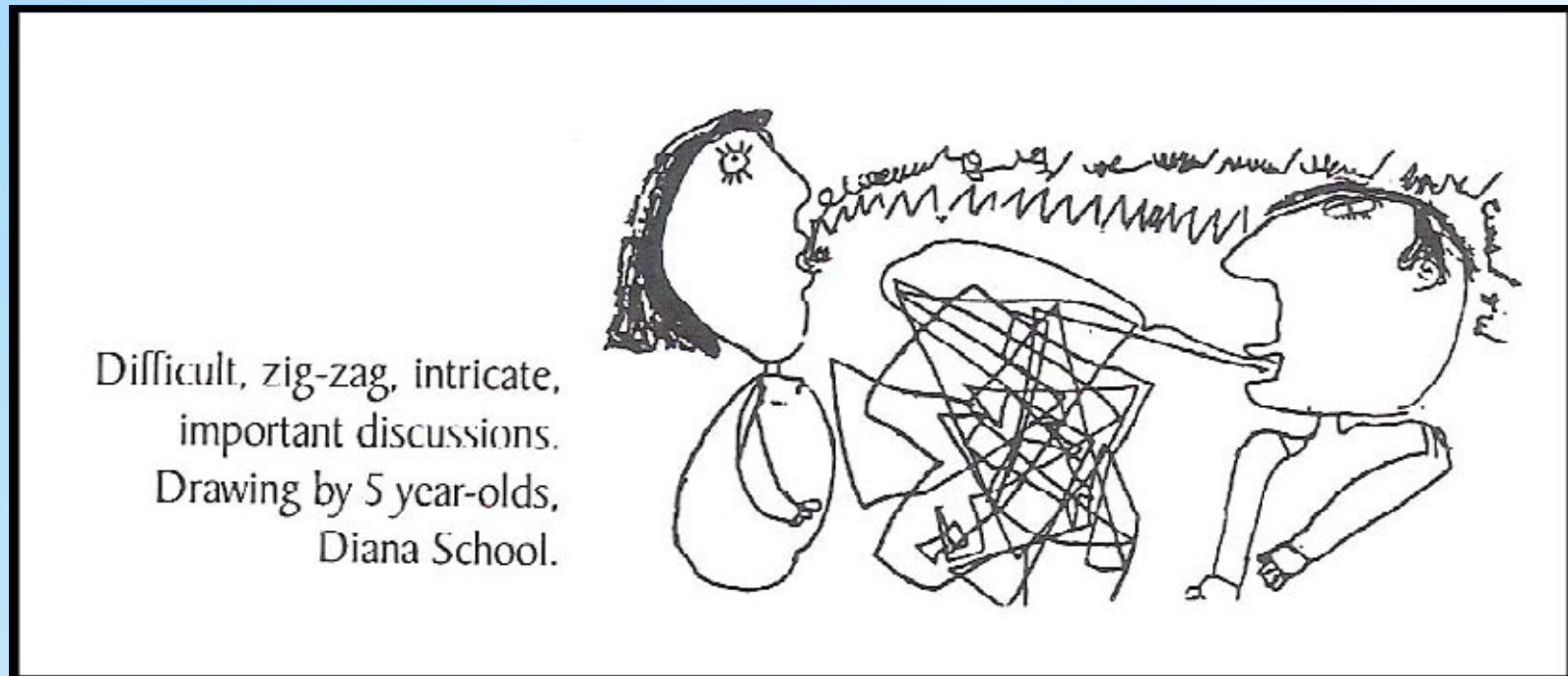
»Delo vrstnikov v malih skupinah ... nam daje priložnosti za kognitivni konflikt, posnemanje in velikodušnost... To pa zato, ker se znanje mnogo bolje razvija v kontekstu raznolikosti kot v homogenem okolju, pa tudi zato, ker se v primeru konfliktnih interpretacij pojavi potreba po argumentaciji lastnega stališča, to pa je katalizator osnovnih procesov metakognicije...«

(Rinaldi, C. (2006))

Ilustracija ključnih idej referata:

multiple choice identity

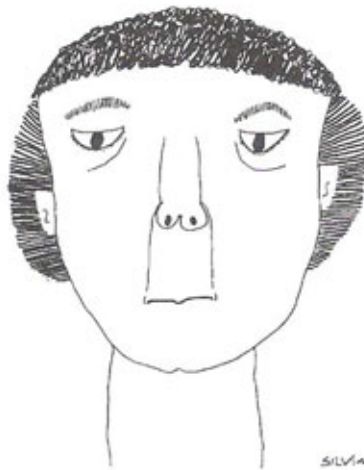
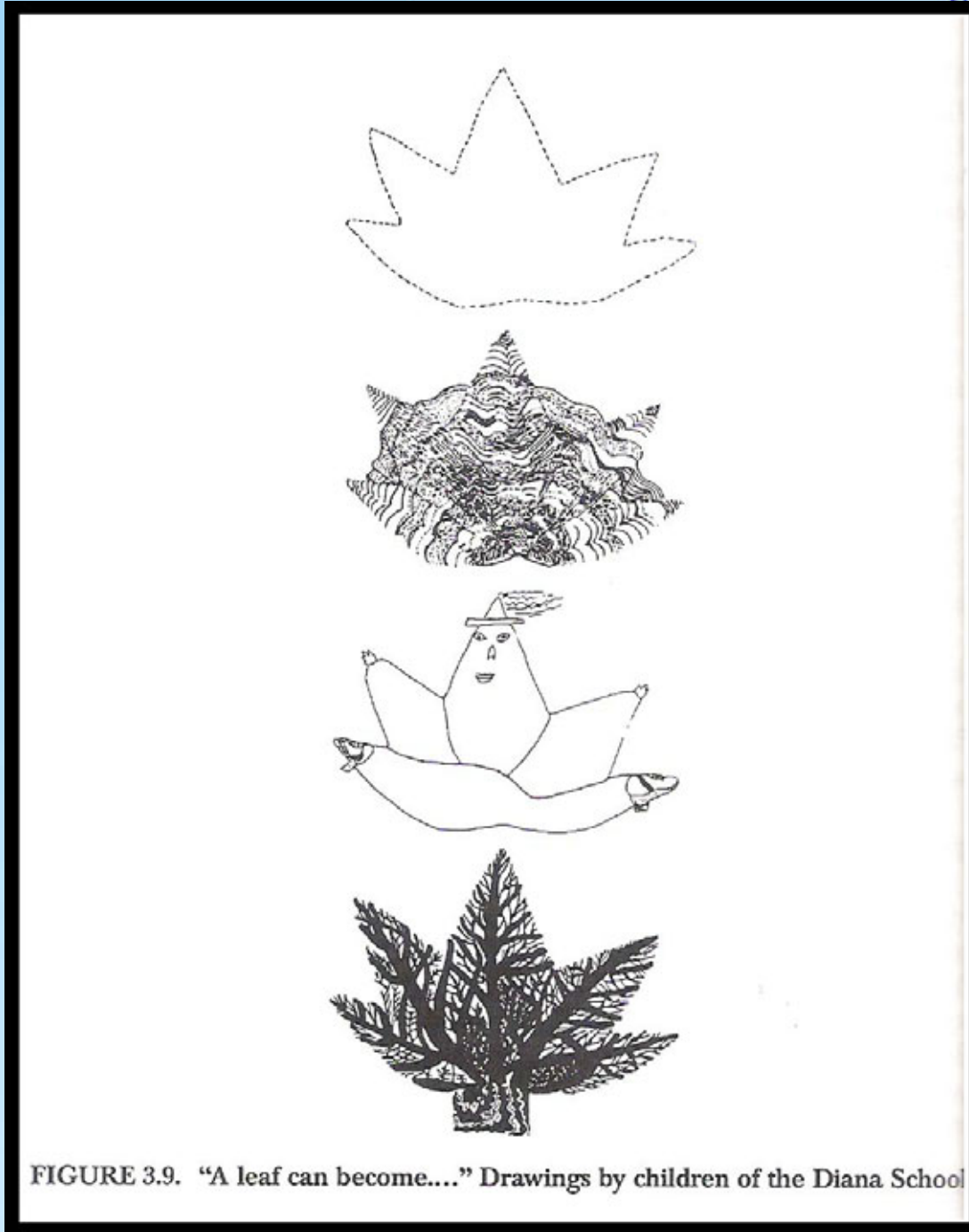

FIGURE 1.3. From the exhibit *The Hundred Languages of Children*, The importance of looking at ourselves. Silva says: "When I look at myself it is as if I saw another child."

Ko se gledam,
se zdi, kot da
vidim drugega
otroka...

List lahko
postane...

FIGURE 3.9. "A leaf can become...." Drawings by children of the Diana School

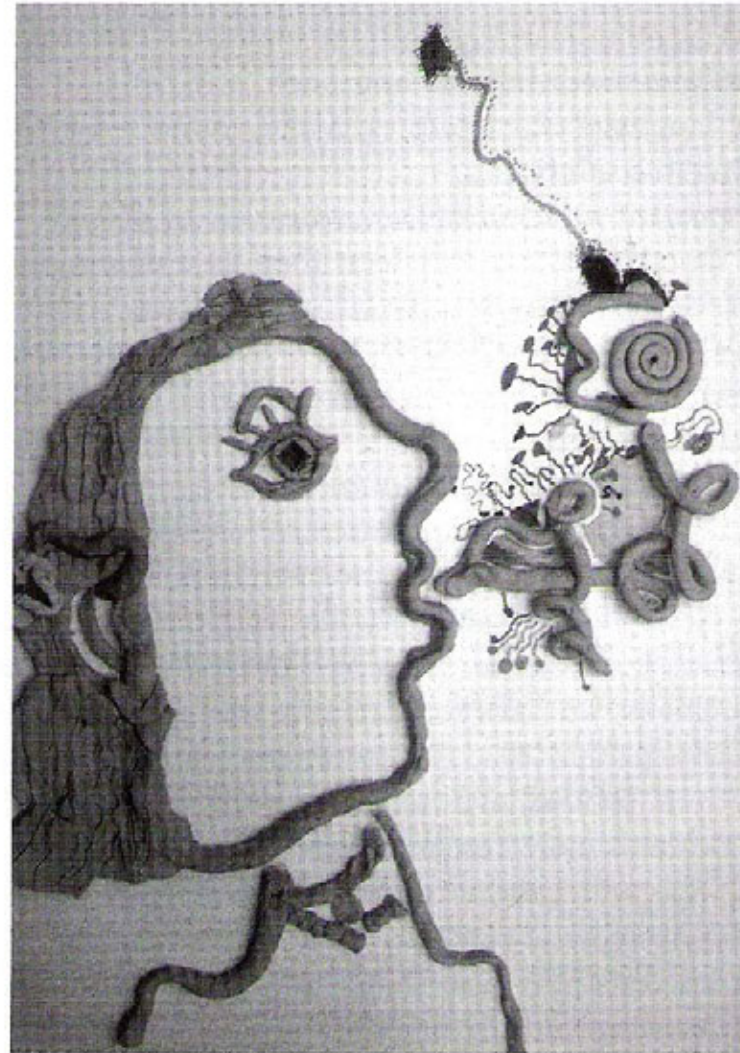

FIGURE 7.2. "Little girl telling a story." Clay drawing.

Odkrivanje novih izraznih jezikov v vrtcu Vodmat...

- ŽAREK UPANJA
- SOČUTJE, POMOČ
- SIMBOLIZACIJA
- IZRAZNOST LIKOVNE UMETNOSTI
- OTROK → mešanje barv
ukvarjanje z barvo
- POMEMBOST LIK. PRVINE :
MESTO (PROSTOR)
- ODDALJENOST IZGUBLJENE
DEKLICE OD STARŠEV
PRIKAZANA Z RAZDALJO
- SIMBOL :
ŽAREK, POT, JAZ Z DOBRO
MISLIJO
- UVAJANJE V RAZUMEVANJE
ZEMLJEVIDOV

Odpiranje čutov za empatične odnose s pomočjo glasbeno gibalnih iger za najmlajše - Bibarij

multiple choice identity

multiple choice identity

multiple choice identity

multiple choice identity

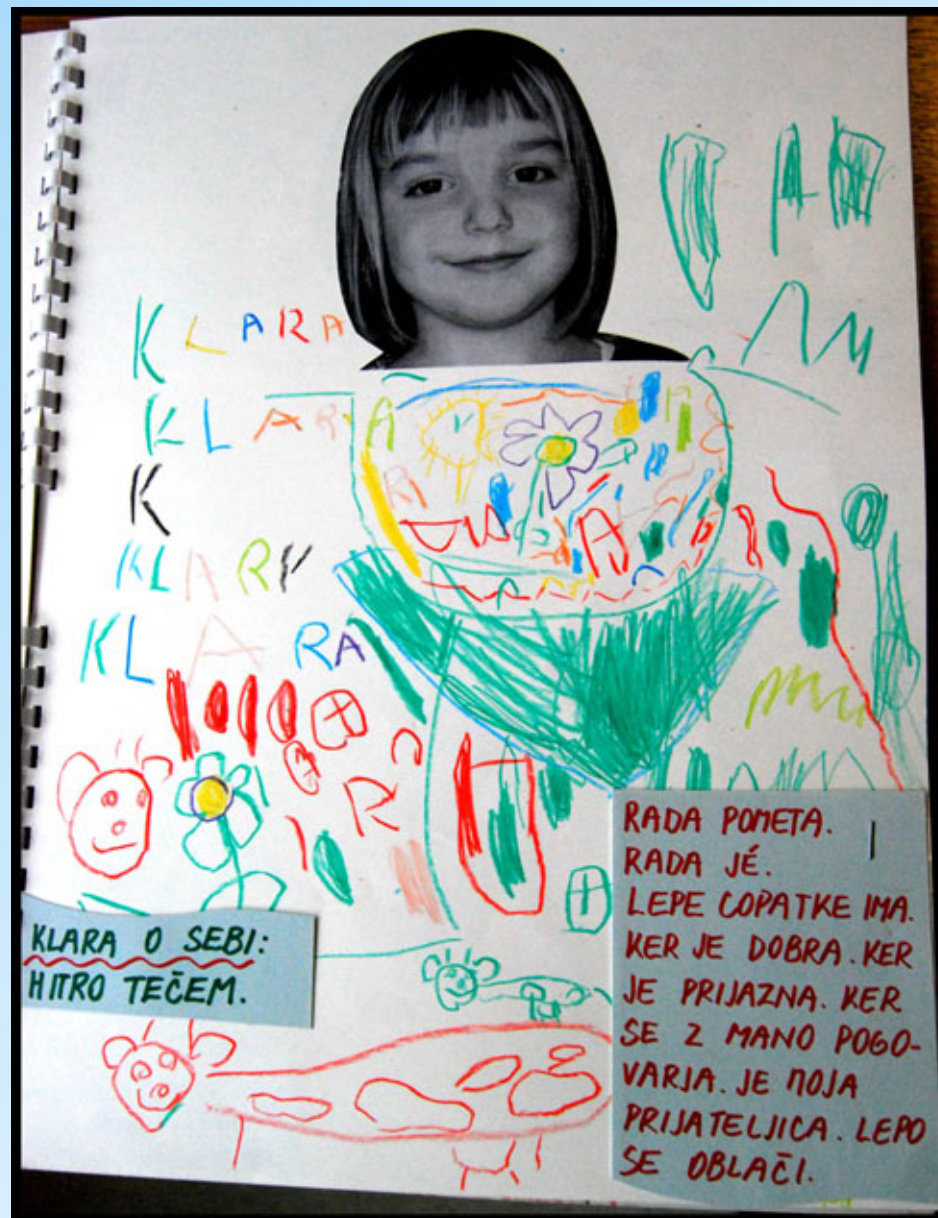

Likovno izražanje čustev in odnosov

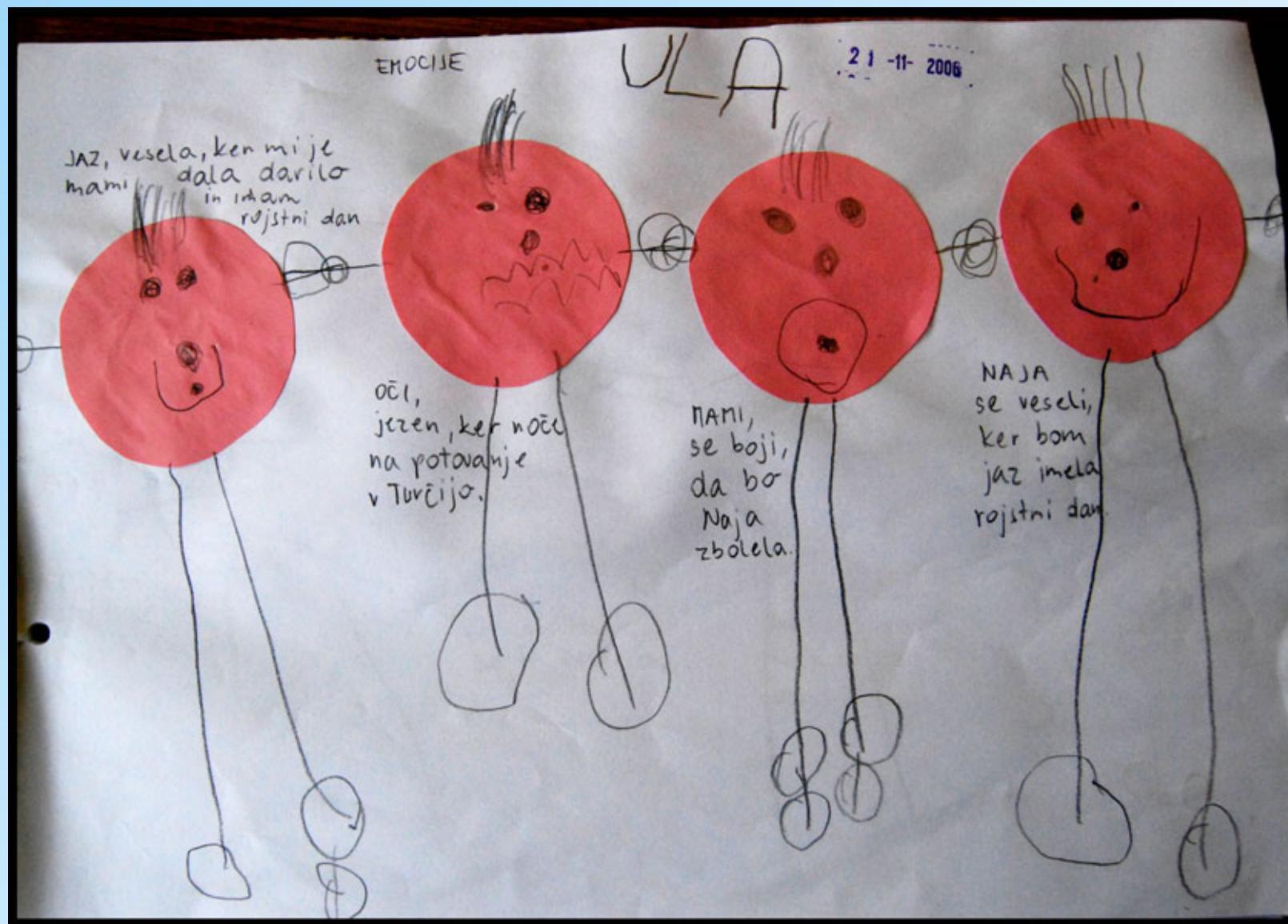

Likovno izražanje čustev in odnosov

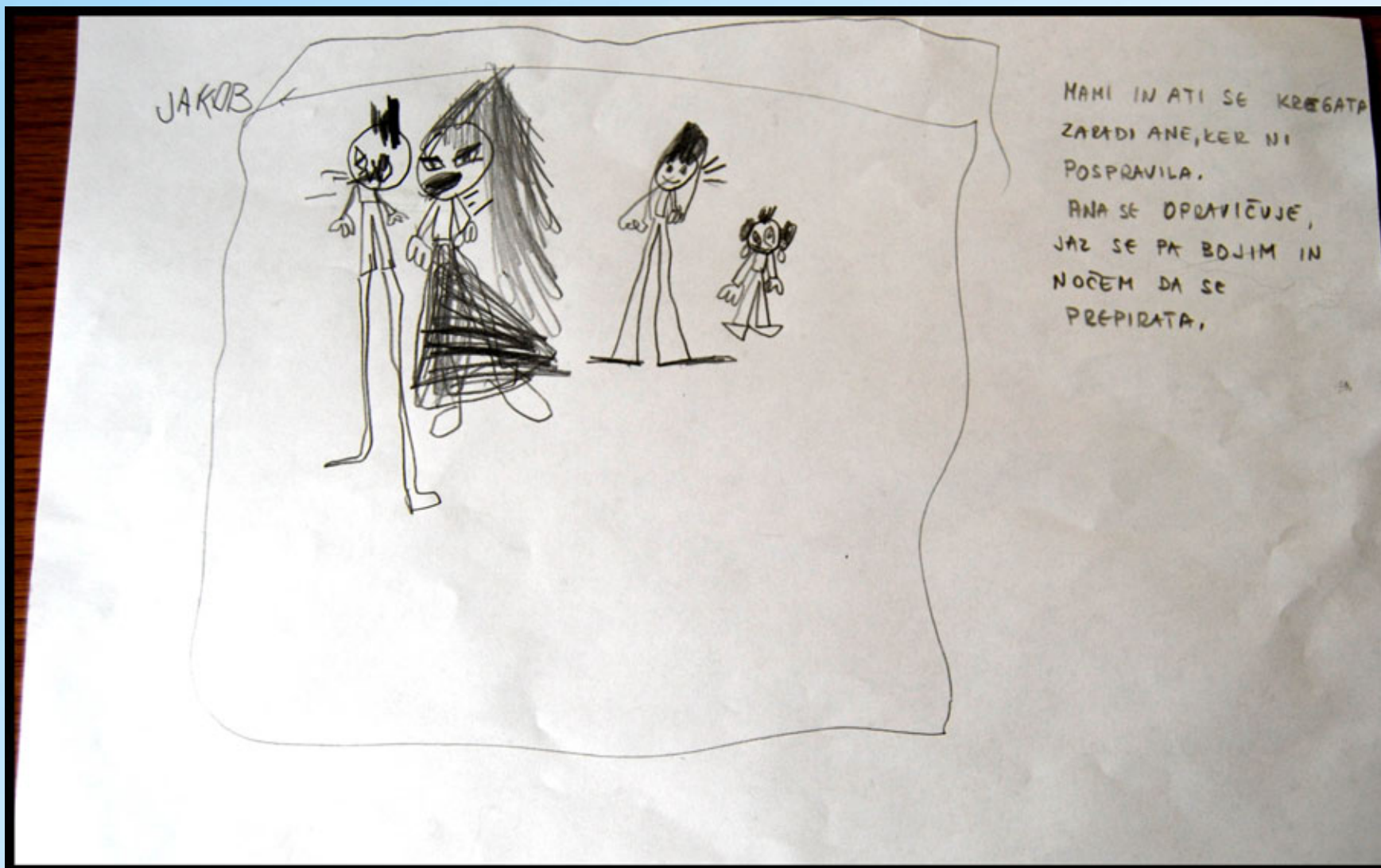

Likovno izražanje čustev in odnosov

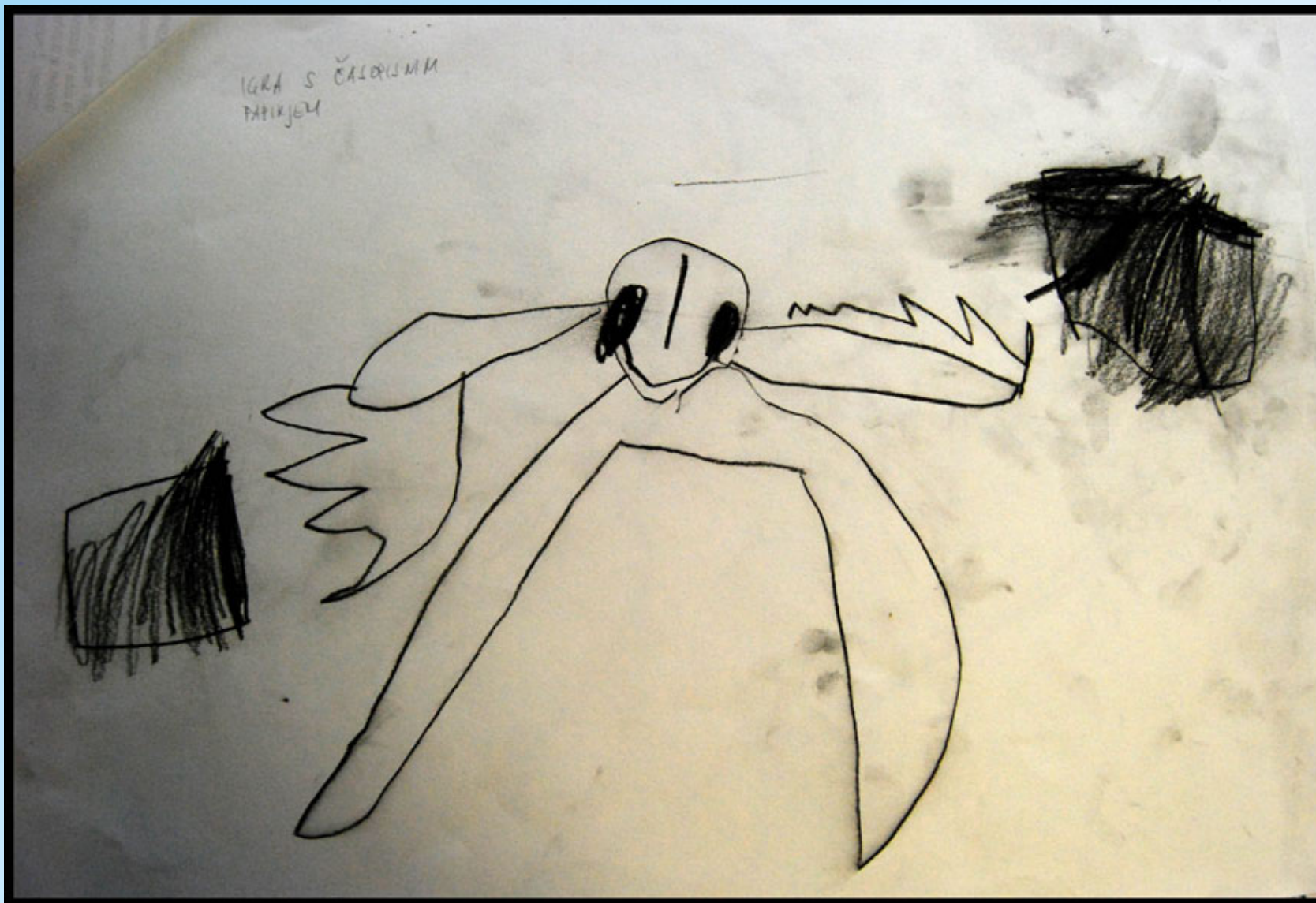
Likovno izražanje čustev in odnosov

multiple choice identity

Likovno izražanje čustev in odnosov

multiple choice identity

Likovno izražanje čustev in odnosov

multiple choice identity

Fantazijski dizajn

multiple choice identity

Fantazijski dizajn

multiple choice identity

Plesna dramatizacija

multiple choice identity

Plesna dramatizacija

multiple choice identity

Plesna dramatizacija

multiple choice identity

Kako se sliši glasba...

